

2.9.15

יחס החקלאים לאימוץ ממשקי עיבוד משמר

[פרויקט שירותי המערכת האקולוגית במרחב שקמה](#)

ממצאי הראיונות והדיונים עם חקלאיים ומומחי חקלאות שונים מרוכזים בטבלה 4.

טבלה 1: גורמים המשפיעים על הבחירה של החקלאי בממשקים השונים

גורמי השפעה	תיאור
חסמים במעבר לאי-פליחה	
אי וודאות לגבי אמינות המידע הקיים וחוסר במידע.	המחקרים בישראל מעטים והחקלאים מטילים ספק ברלוונטיות שלהם לשטחיהם, כיוון שהניסויים נעשים על חלקות קטנות ושטוחות. בסיס מידע אמין לפי צרכי החקלאי יכול להשפיע על ההחלטות.
הפרטת ההדרכה של משרד החקלאות	כיום, המדריכים עצמאיים ונוטים פחות לקדם שיטה שאין וודאות לגבי הצלחתה וכדאיותה הכלכלית.
השיפועים בשטח המעובד	התרומה הגדולה של אי-פליחה היא בשימור הקרקע. היתרון גדל כשמדובר בשדות עם שיפועים, כמו בגד"ש רוחמה וגד"ש שקמה.
טיפוסי הקרקע	האדמה הקשה באזורי לס מקשה על מזרעות אי-הפליחה לחדור לקרקע ונדרשת לכך מזרעה מיוחדת.
אופי ויוקר הציוד	כלי הזריעה של אי-פליחה כבדים ויש קושי להיכנס איתם לשטח רטוב. בנוסף, הציוד של אי-פליחה יקר וכיוון שאינו קיים כ"מוצר מדף" קשה להשיגו. בשנים קשות מבחינה כלכלית לא רוצים להשקיע בכלי חדש. בנוסף עלה הפחד מגניבות כלים.
היקף התמיכות הממשלתיות לעיבוד משמר קרקע	ניתנת תמיכה לחמש שנים, כשעל כל דונם מקבלים 25₪ להימנעות מפליחה יותר מפעם אחת בארבע שנים. ניתן להגיש בכל שנה בקשה לתמיכה בשטח של עד 2,500 דונם לאי-פליחה – עבור החקלאים בעלי שטחים גדולים, נאמר שזה לא מספיק. תמיכה נוספת היא מענק בגובה 40% מעלות קניית מזרעת אי-פליחה. נטען ששיעור המענק אינו גבוה מספיק.
גורם מחולל שינוי: התרחבות שטחי שלחין עם עליה בהיצע המים והורדת מחיר המים	גורם להפחתת שימוש באי-פליחה המתאים לגידולי בעל.
כמות משקעים	בעיית הסחף חמורה פחות והתמריץ לאי-פליחה קטן ככל שהגשמים מעטים וחלשים יותר. עם זאת, באזורים אלה יש חשיבות רבה לשימור מים בשדה.
רמת המנהיגות והחדשנות בקרב החקלאים אל מול השמרנות	המעבר לממשק אי פליחה כרוך בהרבה אי וודאות ומחייב ניהול וציוד חקלאי שונה מזה שהחקלאים רגילים אליו. לכן, המעבר דורש תכונות כגון כריזמטיות, אידיאולוגיה ואומץ.

גורמים המשפיעים על בחירה בהשאת קש בשדה	
ביקוש לקש ומחירו	בישראל יש מעט שדות מעובדים יחסית למספר משקי בעלי חיים (בקר וצאן) ולכן יש לקש ביקוש ומחיר גבוהים יחסית, לעומת מדינות אחרות שבהן יש עודפי קש. לדוגמה, מחיר הקש בשנת 2014 היה גבוה כמעט כמו מחיר הגרעינים. לדברי החקלאים: "בישראל קש שווה זהב".
העדר וודאות לגבי מידת תרומת הקש לשימור מים וקרקע, בתנאים שונים של טופוגרפיה, ממוצע משקעים ופיזור הגשם ועוד.	הקש עוזר לשמור על המים בקרקע, עם זאת בתנאים יובשניים עם פיזור וממוצע גשמים משתנים, אין וודאות לגבי תרומת הקש. בנוסף, ייתכן והלחות והחומר האורגני הנוסף בקרקע תורמים להתרבות מזיקים ומסייעים לצמיחת עשבים מסוימים.
גורמים המשפיעים על החלטת החקלאי לגבי הכנסת רעייה	
מחיר השכרת השטח עבור רעייה	המחיר שהחקלאי מקבל מהרועה לשימוש בשדותיו עבור רעייה.
היכולת לשלוט בכניסת העדרים לשטח המעובד	במידה ויכולת הפיקוח של החקלאי נמוכה ויש חשש שעדרים יעלו על השדה גם ללא הסכמתו, הוא יעדיף להסדיר את הרעייה ולקבל תשלום עבורה.
נזקי רעייה	הכנסת מרעה לשדה עלולה לגרום לפגיעה בקרקע, להפצת עשבים רעים דרך הצמר והגללים. בנוסף קיים חשש מגניבות.